

tenus respondeant impetrationi *Ecclesiae*. Illi enim fructus accidentales sunt, neque illa impetratio, cujus valor certe finitus est, tantum valet ceteris paribus communis pro omnibus, quam particularis pro singulis.

¹³³ V. Substantialis Missae fructus ille est, qui ex parte Christi oritur: de hoc ergo ministeriali fructu quaeritur, num ejus applicatio sit extensive indefinita, ita, ut, causâ proximâ applicativâ — quae est ipsa celebratio — non multiplicatâ, tamen tantum valeat pro singulis ex millibus, si pro iis sacerdos offerre intendat, ac si pro uno tantum Missam dicat.

Affirmavit Cajetan., Vasquez aliique ex antiquioribus theologis — quamquam complures ex iis revera non *universim* id affirmant, sed non satis distinguentes intelligere videntur fructum respondentem iis, qui cofferunt, non vero effectum respondentem iis, pro quibus offertur¹. Adestipulantur autem huic sententiae *universim affirmanti* non pauci recentiores theologo, quos videre est apud S. Alph. l. 6 n. 312², quam sententiam S. Alph. ipse secutus est.

At *universim* id dici posse, potissimum de fructu satisfactorio, alii theologo veteres longe communius negaverunt, atque etiam hodie complures ab affirmante sententia recedunt (v. Gühr *das hl. Messopfer* § 17, Ed. 3. pag. 123).

Lugo l. c. dicit: „Sententia communior et verior simpliciter negat hanc infinitatem in Missae sacrificio“; Tamb. l. 3 cap. 1 § 3 n. 11 dicit: „Negat Suarez *cum communi*, et merito“. Atque sic cum S. Thoma, S. Bonaventura, Soto aliisque innumeris prorsus negandum esse puto; nam sententia affirmans *universim* infinitam illam applicationem 1. non videtur cohaerere cum praxi Ecclesiae, 2. neque cum praxi communi sacerdotum, 3. neque cum analogia eorum, quae alias in oeconomia supernaturali divinitus constituta sunt. Cf. etiam Bened. XIV. *de syn. dioec.* l. 5 cap. 8 n. 6 et cap. 9 n. 4, qui illum infinitum valorem applicationis prorsus rejicit.

Nam ad 1. Praxis Ecclesiae est et ab omni tempore fuit, ut commendaretur oblatio Missae pro singulis hominibus, atque summopere ei curae semper fuit, ut pro singulis defunctis Sacra celebrarentur. Porro si adversariorum sententia vera est, haec praxis aut inutilis aut crudelis est: inutilis, si ex eo, quod pro uno Missa dicatur, alii re ipsa nullatenus a consortio excluduntur, sed semper omnes Missae pro omnibus re ipsa offeruntur; crudelis, si per ministrum celebrantem excluduntur a pleno consortio, siquidem melius esset, semper Missam pro omnibus ex aequo dicere.

¹ V. Lugo *de Euch.* d. 19 n. 245.

² Fallitur autem S. Doctor, quando Suarez inter eos, qui ab hac parte stent, recenset: nam satis clare contrarium docet disp. 79 sect. 12 conclus. 2. „Effectus sacrificii respondens oblationi sacerdotis ut sic, quem ipse potest pro aliis proferre, finitus est et unus tantum. Unde si pro multis offertur, sive diversis intentionibus specialibus, sive una tantum communi, ut pro populo vel pro communitate, minuetur fructus in singulis tantoque magis, quanto major eorum numerus fuerit, supposita uniformi applicatione . . . Ut existimo, non repugnant Cajetanus . . . et alii supra citati, qui non tractant de hoc effectu, sed de illo, qui respondet *offerentibus, ut offerentes sunt*.“ Loquitur vero Suarez praecipue de fructu satisfactionis; nam relate ad impetrationem aliquatenus indefinitam applicationem defendit.

Insuper Romani Pontifices quasi praemio quodam proposito invitant et alliciunt, ut Missae pro *singulis* dicantur. Nam saepe tamquam singularem favorem privilegium altaris concedunt, *plerumque tamen ea conditione*, ut indulgentia Altaris *illi* animae detur, pro qua Missa applicetur. At vere in sententia adversariorum multo melius esset, missam facere indulgentiam, et Sacrum applicare pro omnibus defunctis et vivis.

Ad 2. Si sententia adversariorum vera vel probabilissima esset, nihil¹⁸⁴ impediret, quominus sacerdos una Missa multiplici obligationi satisfaceret: et quamquam ne pluribus stipendiis satisfiat, lege ecclesiastica et naturali justitia vetari, merito aliquis dixerit, eo quod titulus sustentationis pro secundo et tertio stipendio vix possit allegari; tamen unica Missa exstingueret debita contracta ex uno stipendio, ex voto, ex obedientia etc., „quae“ — ait Lugo l. c. — „omnia aequae absurda reputantur in praxi, ac si acciperetur stipendium ab utroque“.

Etiam sequeretur, sacerdotem, qui, pluribus stipendiis acceptis, secundum intentionem plurium v. g. decem Missas dicere debeat, non tantum posse decies Missam offerre pro omnibus iis decem in communi, sed eum valde delinquere contra decentiam caritatis, nisi ita faceret, quum sine ullo negotio omnibus decuplo plus prodesse posset, quam si pro singulis singulas Missas diceret. At haec praxis, licet singularis non dicatur, tamen si ex hoc motivo fieret, sane singulare aliquid redoleret¹.

Imo S. Alph. l. 6 n. 335 loquens de applicatione, quam sacerdos facere possit, si a decem personis stipendia accepit, approbat, decies posse dici Missam pro omnibus decem et singulis applicari decimam partem uniuscujusque Missae, atque haec addit: „quum nemo dubitet, quin fructus sacrificii sit divisibilis, et ideo tribuitur unicuique quod debetur“. At si nemo dubitat, fructum Missae esse divisibilem, id in sola hac sententia verum est, quae dicit, illum fructum finitum esse atque ex consortio multorum diminui.

Ad 3. Non est ratio, cur de effectu sacrificii aliter judicemus, atque de effectu sacramentorum. Utraque enim continent in se infinitum meritum Christi thesaurum. At nihilominus sacramentis certus *et limitatus* effectus adnectitur non solum propter dispositionem subjecti, quae semper finita est et finitam capacitatem infert, sed etiam effectus aliquo sensu finitus et limitatus est ex ipsa Dei voluntate et lege. Alias sacramenta multiplicata et iterata nihil operarentur, nisi dispositio subjecti melior facta esset: quod plane falsum et catholicae doctrinae contrarium est. An forte aliquis dixerit, infantem baptizatum non accipere augmentum gratiae, si confirmetur aut secundum praxim pristinam SS. Eucharistiâ reficiatur? Dispositio infantis immutata manet. An homo moribundus sensibus destitutus, si Sacra Eucharistiâ refectus sit, jam sine novo augmento gratiae ungitur, quum dispositio ejus mutata non sit, atque ideo Sacra Eucharistia jam omnem effectum possibilem produxerit? Fateamur ergo oportet, sacramentorum, etiam SS. Eucharistiae Sacramenti, effectum non tantum esse,

¹ Ballerini in not. ad Gury II. 352 et 356 etiam sententiam, quae Cajetano adscribitur, prorsus assumit, et in hoc vere sibi constat, quod omnes sequelas supra indicatas ad 2. admittit. At id negari nequit, ex singularitate et novitate talis praxis, quae certe communis non est, oriri gravissimum praejudicium contra eam opinionem, quae ad illam praxim legitime ducit. Idque jam egregie evoluerat Lugo l. c. n. 250.

quantus *possibilis sit* pro hominis capacitate, sed secundum certos limites a Christi et Dei voluntate praefixos. Quod si ita est, etiam pronum est concludere, id ipsum a Deo servatum esse in Missae sacrificio, ut voluerit quidem, per illud merita Christi quam maxime applicari, at secundum certos limites a se statutos, praesertim quum illud excellentissimum sacrificium non semel, sed quam frequentissime et in innumeris locis offerri voluerit.

185 Haec, ut supra jam indicavi, de effectu satisfactionis, qui ex opere operato presse sumpto producit, potissimum intelliguntur, et pro suo modo etiam de aliqua propitiatione. Si vero de *impetratione* loquimur, non prorsus eodem modo ratiocinari licet. Nam quum impetrationis effectus re ipsa nondum habeatur per ipsam Missae oblationem, sed ille, mediante recessu ad divinam benignitatem et liberalitatem libere exercendam, tandem obtineatur: fieri prorsus potest, ut secundus, tertius etc., qui adjungitur in Missae applicatione, tantum quantum primus recipiat, imo ut plus obtineat quam ille. Nihilominus, ceteris paribus, etiam in hoc genere effectum videtur ille, cui primo loco sacerdos Missam applicat, facilius et plus per impetrationem recipere, quam posteriores: at *hic* diversitas conditionum, quum non in sola hominis dispositione, sed etiam in occulta Dei providentia sita esse possit, multo facilius et saepius in favorem posteriorum inclinare sese potest.

186 Scholion. Hinc jam apparet, quid sibi velit *secunda vel tertia intentio* in Missae applicatione. Haec enim 1) *conditionata* est sub conditione, si alter, pro quo Missam offero, fructu non indigeat aut incapax sit; 2) *ratione impetrationis absoluta* esse potest, ut videlicet, non obstante concessione ei facta, pro quo primarie Missam offero, velit Deus simul ei quem secundo vel tertio loco intendo, intuitu Missae sacrificii certam gratiam concedere.

Illa autem *conditionata* intentio applicandi fructus satisfactionis raro videtur ad libitum sacerdotis fieri posse, quando pro stipendio Missam dicere debet: quia intentio dantis stipendium sine dubio est, ut, si ille, cui primo intendit Missam applicari, incapax sit, sibi alterive sibi amico fructus totus quantus applicetur. Ita etiam recte sentit Scav. t. III n. 196 cum Elbel, Sporer, Marchant, aliis. Quare neque tum plane libera manebit sacerdoti applicatio Missae, si debet ex stipendio applicare pro defuncto, qui re ipsa non amplius indiget: nam semper debet omnes Missae fructus applicare secundum intentionem dantis stipendium, aliis verbis secundam intentionem formare debet „salva in omnem sensum intentione prima“.

Ex hoc aliquo modo conjici potest, quid sit utilius et fructuosius, Missam audire an Missam dicendam sibi applicandam curare. Quod universim decidi vix potest. At fortasse non errat, qui cum Tambur. putat (v. *method. celebr.* l. 2 cap. 2 § 14), fructum impetrationis facilius et uberius percipi ab eo, qui Missae devote *assistit*, fructum satisfactionis vero ampliorem haberi ex Missae *applicatione*. Quare *per se* si de utilitate pro defunctis sermo est, videtur praefendum omnino esse, ut Missa pro iis applicanda curetur, quam ut aliquis pro defunctis Missae assistat, quamquam divina misericordia etiam *hic* supplere et compensare potest. Pro vivis vero facile fructuosius esse potest Missae assistere, quam Missam dicendam curare, nisi forte impetrationi efficaci poenae spiritualis reatus obstet, qui propitiatione delendus sit: nam illam propitiationem existimo prorsus majorem esse ex oblato sacrificio, quam ex sola assistentia.

§ 3.

Quomodo applicatio Missae sacerdoti facienda sit.

I. Solus fructus ministerialis aliqua applicatione indiget: reliqui¹⁸⁷ enim effectus per se ex Missa hauriuntur.

II. Sacerdotis autem celebrantis est, fructus ministerialis applicationem facere. Nam sicut Christus non personaliter consecrat et sacrificat, sed id agit per ministerium sacerdotis, sui deputati, ita etiam sacerdoti applicationem faciendam commisit.

III. Aliqua autem applicatio fieri debet, ne fructus, qui hauriri potest, effectu frustretur et in thesauro Ecclesiae relinquatur.

IV. Applicatio vero ita facienda est, ut saltem ante secundam consecrationem exstiterit, et ut circa certam personam certumve finem determinata exsistat.

Explicatio. Ad III. nota: In praxi non videtur unquam abesse applicatio. Videtur enim sacerdos celebrans semper hanc voluntatem habitualement gerere, ut, si omnis applicatio desit aut impossibilis facta sit, sibi ipsi omnis fructus applicetur. Vide Laymann tr. 5 cap. 2 n. 11 et Lugo l. c. n. 226 et sq. Melius tamen est, expresse id intendere: imo praeterea multum juvat etiam alias intentiones expresse facere, quum ratione impetrationis et fortasse etiam propitiationis, quo expressior et ferventior fuerit intentio circa plures, sive a sacerdote ipso facta, sive ab iis, ad quorum intentionem ipse celebrat, eo abundantior effectus hauriri possit.

Ad IV. 1. Cur applicatio saltem ante secundam consecrationem facta¹⁸⁸ esse debeat, ratio ea est, quia sacrificium secundam consecrationem essentialiter completur. At completo essentialiter sacrificio, effectus non suspenditur, sed producit secundum intentionem ministri tunc existentem: nam nulla est ratio fundata de hac re aliter iudicandi in sacrificio, quam in sacramentis, circa illum fructum, qui ex opere operato producitur.

2. Sufficit secundum communem doctrinam applicatio habitualis: vide S. Alph. n. 335. Paucorum opinio contraria non potest obligare, ut in praxi aliquis virtualement vel actualement intentionem applicandi habere debeat. Propterea autem habitualis voluntas sufficit, quia applicatio fit per modum donationis, quae ex voluntate habita et non retractata valida evadit. Ad tempus quidem nimis diuturnum non videtur extendenda esse applicatio; initio autem mensis pro toto mense applicationem determinare sane sine ullo scrupulo licebit. Ceterum communiter habetur plus quam habitualis voluntas circa applicationem, quum circa tempus celebrationis *implicite* sacerdos resumere consueverit voluntatem antea habitam. At ex eo, quod sufficit habitualis voluntas, solvitur quaestio, quaenam applicatio valeat, si sacerdos diversas applicationes inter se contrarias fecerit, ut si heri intenderit hodiernam Missam dicere pro Paulo, hodie vero intendat Petro eam applicare.

Resp. a) Si sacerdos prioris intentionis memor aliam facit, posterior intentio certo praevallet; b) si vero immemor prioris intentionis eam in aliam mutat, *per se* quidem idem dicendum est, etsi, illius memor, mutationem non fecisset; c) at si priorem intentionem ita fecit, ut *voluerit* eam prorsus valere, etsi forte ex oblivione eam mutaturus sit, prior praevallet; d) quod

si non constet, nihil restat, nisi ut sequenti die pro illa ex duabus intentionibus Missam dicat, quam Deus sciat invalidam mansisse, alterutra enim — etsi sacerdos ipse id dijudicare nequeat — valida certo erat.

189 3. Intentio *in se* seu objective determinata omnino esse debet; at necesse non est, ut sacerdos eam explicite cognoverit. Sufficit igitur prorsus ex parte sacerdotis, si vult celebrare ad eam intentionem, quam Superior determinaverit, modo ille vere determinationem fecerit, aut ad eam intentionem, quam sibi pro hac die in suo libello notaverit etc.

Si vero cumulum stipendiorum collectum habet, neque scit, a quibus et quo ordine data fuerint, sufficit facere intentionem secundum ordinem eorum, qui stipendia contulerunt: Deus enim hunc ordinem scit. Quodsi non ipse collegit, sed alter, qui diversis sacerdotibus ex eo cumulo distribuit, per se distributoris est secundum ordinem temporis distributionem facere, et sacerdotum, Missas dicere secundum ordinem sibi datum. At potest aliquis etiam ita facere, ut quamlibet Missam dicat ad intentiones omnes seu omnium, pro quibus propter accepta stipendia Missam dicere debet, seu ad intentionem omnium, qui haec stipendia dederunt. Vel potest sic facere: intendo Missam dicere secundum ordinem, quem accepi seu qui praestitutus est a distributore stipendiorum; quodsi certum ordinem non praestituit, intendo quamlibet Missam pro omnibus, qui haec stipendia contulerunt, celebrare. Completo igitur numero Missarum, neminem defraudavit, quum fructus cujuslibet Missae, utpote divisibilis, secundum partem debitam singulis applicatus sit. — Ceterum si intentio *confusa* mansisset, ut e. g. celebrandi unam ex decem, ita ut neutiquam determinatum fuerit, quotam ex decem sacerdos intellexerit: applicatio *nulli* ex illis decem facta, ac proin determinata applicatio repetenda esset.

190 Appendix.

Peccata gravia, quae circa materiam hinc expositam occurrere facilius possint, haec fere sunt:

1. Applicare Missam pro excommunicato vitando.
2. Missam publice dicere pro aliquo, qui extra unionem cum externa seu visibili Ecclesia defunctus est.
3. Stipendium accipere ad dicendam Missam pro fine peccaminoso, aut utcumque talem finem in celebranda Missa intendere.

Caput II.

De obligatione SS. Missae sacrificium celebrandi.

191 Christus Dominus, quum S. Eucharistiam ut sacramentum et sacrificium institueret, atque Apostolos suos sacerdotes faceret, dicens: „Hoc facite in meam commemorationem“ ex perpetuo sensu et praxi Ecclesiae non consilium tantum dedisse censetur, sed mandatum et praeceptum imposuisse, ut hoc divinum sacrificium in altari Deo mactaretur, neque unquam in Ecclesia deficeret. V. Trid. sess. 22 cap. 1.

Sacerdotes igitur, quum ordinantur, in publico munere constituti, ut publicae utilitatis curam gerant, obligationem contrahunt pro potestate accepta publicae utilitati inserviendi, ne tantum thesaurum sibi

concreditum quasi in terra defossum abscondant. At strictior saepe obligatio accedit ex alio munere vel officio, quod sacerdos in se assumpsit.

Quare obligatio Missae celebrandae vel etiam ad certam intentionem applicandae adesse potest ratione sacerdotii, ratione officii curam animarum habentis, ratione stipendii accepti, ratione obedientiae impositae.

§ 1.

Obligatio celebrandi ratione sacerdotii.

I. Sententia practice omnino tenenda est, sacerdotem, si possit, aliquoties sub gravi teneri ad celebrandum.

II. Ut peccatum mortale caveatur, sufficit, ut ter quaterve in anno diversis temporibus (praecipue si fiat in solemnioribus festis) Missa celebretur.

III. A culpa vero veniali vix immunem S. Alph. merito censet eum sacerdotem, qui, quum possit se ad quotidie celebrandum disponere, sine justa causa, tantum ob desidiam id omittat, nisi forte aliquoties (una die in hebdomada, ut putat S. Doctor) reverentiae servandae vel augendae causa abstineat.

Explicatio. Ad I. Plerique scriptores ut Suarez, Laym., Vasquez¹⁹² Elbel, Collet cum S. Thoma obligationem aliquoties celebrandi ex jure divino probabiliter repetunt, quum ille, qui non celebrat, potestate sacerdotali ad honorem Deo praecipuum exhibendum hominibusque tam necessariam opem ferendam non utatur eamque fine suo prorsus frustret: quam non levem esse inordinationem censent.

Alii vero cum S. Bonav., Lugo gravem obligationem ex jure divino sequi negantes, id tamen affirmant, *ratione scandalii* sacerdotem graviter peccare, si per tempus adeo diuturnum sine manifesta causa abstineat, quum „signum malae conscientiae“ vel cujusdam contemptus edat. (Cf. S. Alph. n. 313.)

Quum nihilominus exercitium sacerdotii semper subjectum sit regimini Ecclesiae, consequens est, ut S. Pontifex sive in poenam, sive ob aliam gravem causam sacerdotem possit pro externo foro ad statum laicalem redigere, interdicta ipsi in perpetuum Missae celebratione.

Ad II. Lex divina tempus non determinavit, neque Ecclesia positivam legem condidit: quare nihil relinquitur, nisi ut ex natura rei id conjiciatur, quandonam dilatio celebrationis *notabiliter* sive divino juri repugnet sive in procreandum scandalum influere censeatur. Quod quum a morali aestimatione dependeat, non melius quam communi doctorum et probatorum virorum iudicio definitur. Cum S. Alph. l. c. ita communiter enuntiant, grave esse peccatum, 1) si celebratio differatur *ultra sex menses*, 2) si in decursu totius anni non saltem *ter quaterve* celebretur.

Ad III. 1. Desidia seu pigritia quidem *in sese* est peccatum, etiamsi de re in se non praecepta agitur. At haec, ne peccatum committatur, per se superanda non est exercitio determinatae actionis bonae vel religiosae: ac proin ad superandam desidiam non necessaria est Missae celebratio. Verum in omittenda celebratione *ipsa res*, quae omittitur, videtur venialem deordinationem omnino inducere: nimia enim incuria est, Deum tanto ho-